

Huťania na doskách, ktoré znamenajú svet.

Dedinská inteligencia, predovšetkým učiteľia, kňazi, kantori, prípadne notár alebo fešter stáli pri zrode ochotníckeho divadla na slovenskom vidieku. Nebolo tomu ináč ani na Podpoľaní a tak to bolo aj na Detvianskej Hute. Títo horliví šíritelia vzdelanosti, osvety a kultúry v našich vrchoch zažali iskru v dušiach mladých aj niekoľkých starších Huťanov, Bratkovičanov, Komárňanov i obyvateľov osady Vrchdobroč. Tá sa postupne rozhorela na obrovský plameň a spaľuje nadšencov pre túto zásluhnú a bohumilú činnosť do dnešných dní. Nemožno pochybovať, že naozaj bohumilú, veď drvivá väčšina prvých ochotníckych divadelných predstavení vznikala práve na Jeho oslavu a uvádzala sa na sviatky Jeho narodenia či zmŕtvychvstania.

V čase, keď si mať-Poľana už nasadila svoj biely čipkovaný čepiec a snehová kráľovná naváľala na Podpoľanie celé múry snehu až po samé malé oblôčky nízkych dreveníc, hrdinsky odolávajúcích záľaha na šindľových alebo slamených strechách, našli si mladé dievčatá chvíľku, aby sa načas oslobodili spod kúdele na praslici alebo spoza snehobielym perím zosypaného stola a vybrali sa večerom do školy, o ktorej si ešte prednedávnom mysleli že už jej dali nadobro zbohom. A keď pán rektor či pán farár ešte presvedčil aj mládencov, keď už nachovali a obriadili statok v maštali a nachystali dostatok dreva na kúrenie, bolo o vyplnenie dlhých zimných večerov postarané a základ ochotníckeho divadla a neskôršie aj súboru bol na svete. Nevedno, či to mladí brali aj ako možnosť a príležitosť stretávať sa a nadväzovať známosti, je však neodškriepiteľné, že mnohé divadelné dvojice, milenecké páry, spojili svoj život nielen na javisku, ale natrvalo aj pred oltárom či neskôr pred predsedom miestneho národného výboru. Potvrdzujú mi to aj spomienky mojej nebohej mamičky Márie Kubišovej, rodenej Nociarovej /nar. 1913/, že takto sa zoznámili aj „naša tetka Roza a sváko z Čechánok.“ Jedná sa o Rozáliu Nociarovú/1897-1970/ a Ondreja Kučeru /1896- /." Hrali ho na Vianoce, keď ja som bola ešte len takô malá d'jouča." Mamičkine spomienky svedčia o tom, že mohlo ísť o prvé písomne zdokumentované ochotnícke divadelné predstavenie na Detvianskej Hute. V súdobých slovenských novinách sa začiatkom roku 1920 objavila krátka správa, že „Na Detvianskej Hute bolo prvé divadelné predstavenie. 25. decembra zahrála naša mládež - Betlehemskeho hlásnika-. Pánu farárovi Jánovi Baránimu a organistovi p. Pavlovi Ružinskému srdečná vďaka za riadenie tohto prvého divadla, lebo pod jarmom maďarským, div, že sme tú našu slovenčinu nepozabúdali.“

Z farských záznamov je zrejmé, že došlo k skomoleniu mena pána farára. Jedná sa o vdp. Jána Baránika, rodáka z Kláštora pod Znievom, ktorý tu pôsobil v rokoch 1919-1931 a v roku 1927 založil aj prvú cirkevnú hudbu. Pavol Ružinský zas bol ešte z tých učiteľov-kantorov, ktorý svoje učiteľovanie bral doslova ako poslanie. Spomínaná dvojica vyvorala naozaj hlbokú brázdú na národa roli dedičnej či už v oblasti dušpastierskej, duchovnej, pedagogickej, ale aj v kultúrnej a osvetovej. Títo dvaja rodolúbi sa natrvalo zapísali do srdca v myslí svojich veriacich a žiakov a veľmi dlho žili v spomienkach ich pamätníkov. Právom im patrí aj miesto na prvých stránkach našej divadelnej kroniky. Veď práve oni „riadili“ prvé divadelné predstavenie na Detvianskej Hute. Pán Boh ich osláv!

Ďalší, ktorému sa patrí poďakovať v tomto úvode, je Rudo Nociar /13.10.1906 - 4.10.1975/, katechét, náboženský spisovateľ a publicista, rodák z Komárna. Nepodarilo sa nám však zistiť, ani za jeho života počuť spomínať, že by sa sám na doskách, ktoré znamenajú svet, v divadelnej role úpredstavil, je však isté, že mnohé, najmä počas pôsobenia v Ľpel'skej doline, organizoval. Vďaka mu však patrí aj za to, že z množstva jeho článkov vo vtedajších periodikách sme sa o histórii ochotníckeho divadla na Detvianskej Hute veľa dozvedeli.

A sú tu ďalší, komu sa treba poďakovať. Milan Václavík, Bratkovčan bývajúci v Detvianskej Hute a Milka Kučerová rod. Kamenská pochádzajúca z Bielych Vôd, žijúca na Štoliansku. V súčasnosti pokračujú v tejto zasluženej a bohumilej činnosti. Milan zhromaždil množstvo historických materiálov, článkov Ruda Nociara, dobových fotografií, spomienok účinkujúcich. On podnietil aj vznik tejto kroniky. Všetko dobré Milan a Milka nech vám Pán pomáha.

Ťažko predpokladať, že by sa hutianski ochotníci, navyiac povzbudení medializáciou svojho počínu, boli na dlhšie obdobie odmlčali. Ďalšie doklady o ich záujmovej činnosti sa totiž z nasledujúcich rokov nezachovali. Zo spomienok pamätníkov však vieme, že začiatok dvadsiatych rokov sa v Detvianskej Hute ešte hrala hra F. Urbánka - Jezuliatko. Hodnoverný záznam o Huťanoch „na doskách, ktoré znamenajú svet“ v dobovej tlači je až z pera spomínaného katechéta - Komárňana Ruda Nociara, ktorý v Slovenskom ľude informuje, že v Detvianskej Hute sa dňa 29.11.1929 uskutočnilo divadelné predstavenie hry Zlé jazyky od Krupinského. Na Vianoce toho istého roku to bola zas premiéra ďalšej Urbánkovej hry - Slepý pastier.

Je evidentné, že Urbánek bol najhrávanejším autorom tohto obdobia aj v Detvianskej Hute. Dokazuje to aj článok Ruda Nociara v Slovenskom ľude č. 2 z roku 1930, v ktorom informuje verejnosť, že notár Oskar Beer a učiteľ Jozef Brieštenský pri odchode z Detvianskej Huty „...naposledy, akoby na rozlúčku s mládežou, zahráli vo Veľ'konočný pondelok divadelné pretavenie Kríž pod lipami obvykle so zdarným úspechom.“ Veľ'konočný pondelok v roku 1930 pripadol na 21. apríla. Uvedený citát zároveň potvrdzuje, že hutianski divadelníci mali u obecnstva vždy veľký úspech.

Zo školskej kroniky sme sa dozvedeli, že len o niekoľko týždňov neskôr, a to 20.mája 1930 sa v Detvianskej Hute hralo aj prvé školské divadelné predstavenie. Bola to zdramatizovaná známa rozprávka Snehulienka a sedem trpaslíkov v réžii učiteľa Ľudovej školy v Detvianskej Hute a kantora Imricha Böhma. Medzi pomocníkmi režiséra sa uvádzajú miestni študenti K. a Júlia Herzanovci a Gustáv Müller, neskôrší riaditeľ školy a činný divadelník-ochotník. Je predpoklad, že v divadle účinkovala aj jeho sestra Helena Müllerová-Černáková, neskôr tiež učiteľka, predavačka a úspešná ochotníčka herečka. Za povšimnutie tiež stojí, že kroje na toto predstavenie si požičiavali až z Prahy a predstavenie pre veľký úspech a záujem obecnstva museli niekoľkokrát opakovat'. Počet repríz sa však neuvádza.

Ďalej zo školských kroník možno uviesť už len chronológiu jednotlivých predstavení, nakoľko sa presnejšie záznamy nezachovali:

17.4.1933 Mučeník z Mexika
9.7.1933 Otče náš
15.8.1933 Nepriateľ žien
4.4.1934 jednoaktovky: Auto, Revolúcia v manželstve, Trampoty samotára
28.10.1934 Sen sirôt československého legionára - žiacke divadlo
25.11.1934 Civilné manželstvo - predstavenie sledovalo 350 divákov
9.6.1935 F. Urbánek: Kamenný chodníček
28.10.1935 Pán modrých hôr
29.3.1937 F. Urbánek: Bludár
25.4.1937 F. Urbánek: Strašidlo
27.10.1937 Dafčík: Na úsvite
13.12.1937 Vytriezvel - mládežnícke divadlo
2.2.1938 Cirkevná daň
7.2.1938 Jožo Korbačka: Tri vrecia zemiakov

Školský rok 1938/39 - žiacke: Jedlička a U jasličiek

- učiteľia: Slepý ženích, Zmarené námluvy, Mrcha nátura

F. Urbánek: Hrob lásky - hlavnú úlohu stvárnil Martin Kurčík - murár od Macekov.

Svojím výkonom sa nadhlo zapísal do povedomia divákov.

Školský rok 1939/40 F. Urbánek: Kamenný chodníček

Školský rok 1940/41 F. Urbánek: Strídža spod hája - réžia Imrich Böhms, hrali učiteľia, z občanov Fungáč a Trebul'a.

15.2.1942 Čertov mlyn, réžia i. Böhms, herci: Ladislav Murančan - notár, Jozef Pupák - učiteľ, Štefan Hudec - kaplán, Ľudovít Kubiš - richtár, Samo Beracko - feštier a ďalší učiteľia a učiteľky: Mária Čipčalová, Mária Saxonová, Mária Steuerová, Viera Malá, Alexander Stranfald

6.1.1943 Čo chudobnému dáš, Bohu dáš - žiacke divadlo v rézii p. učiteľky Márie Čipčalovej.

20.2.1944 Miloš Gontko: Hora volá - predstavenie pri príležitosti posviacky nového kultúrneho domu, v ktorom účinkovali: Juraj Paška, Ľudovít Kubiš, Gustáv Müller, Juraj Šulek, Viera Sluková, Mária Kubalová, Samo Beracko, Jozef Pupák, P. Zorvanová a M. Jamnická.

V tom istom roku sa ešte hrala veselohra Na letovisku.

Školský rok 1945/46 F. Urbánek : Rozmajrín v rézii p. kaplána Albína Hrmu a G. Müllera. Hlavnú postavu stvárnila Magdaléna Kretová-Müllerová. Hral už aj Jozef Olšiak - školník.

Slzy Kristove

Kráľovná nebeská

Prvé a posledné sväté prijímanie

Z tohto predstavenia je pravdepodobne aj najstaršia fotografia albumu s kňazmi vdp. Jánom Juhaniakom - farárom a kaplánom Albínom Hrmom. Medzi nimi pravdepodobne budúci kňaz Juraj Chovan z Mangútova. Prvý zľava učiteľ Juraj Šulek. Sediaci: prvá zľava Mária Kršiaková-Žeravá, štvrtá Sluková, piata Helena Müllerová-Černáková.

8.12.1946 Dolorosa

15.2.1947 Pánik a kráska z kancelárie

V zimných mesiacoch tohto roku ešte žiaci zahrali divadelnú hru Kráľovná snehu a začiatkom mája pri príležitosti 28. výročia tragickej smrti generála Milana Rastislava Štefánika neznámu divadelnú hru.

Až tri reprízy hry V znamení kríža uviedli hutianski ochotníci v dňoch 31.1, 2. a 3.2.. Premiéra tejto hry bola 30.1.1948. Réžijne naštudoval Ján Hronček, hrali: Emil Kršiak/Nero/, Dušan Václavik, Štefan Piecka - kaplán, Anton Palašthy - polesný, Mária Jamnická, Milan Jamnický, Jozef Olšiak, Jozef Marunčiak, Rudolf Nosál' a ďalší. Ing. Ján Hronček od roku 2010 čestný občan obce Detvianska Huta sa spomína aj v súvislosti s režirovaním známej Dusíkovej operety Modrá ruža.

Školský rok 1950/51 Krakonošova medicína - réžia Alojz Drienko učiteľ Ján Tokár starší.

Školský rok 1951/52 Chcem byť pionierom- réžia učiteľka Helena Hrončeková -Olšiaková.

Radosť Štedrého večera - žiacke divadelné predstavenie v rézii Jozefa Ďuricu, okrem iných hral aj Vojtech Kubiš.

Július Zeyer: Radúz a Mahuliena - hlavná postava Vojtech Kubiš

Bez udania dátumu a podľa informácií pamätníkov i účinkujúcich sa podarilo zistiť, že ešte v päťdesiatych rokoch sa v Detvianskej Hute hrali nasledovné divadelné hry:

Jozef Gregor Tajovský: Ženský zákon - režíroval riaditeľ meštianskej školy Jozef Ďurica s hercami Jánom Šulekom, Máriou Kršiakovou-Žeravou, Františkom Kršiakom, Helenou Hrončekovou-Olšiakovou, Jozefom Olšiakom a inými.

Ján Chalupka: Drotár - hrali Emil Kurčík, Jozef Olšiak, Agnesa Nociarová-Chlebníčianová.

Jozef Hollý: Kubo - réžia Ján Tokár starší, hrali Ján Šulek, Emília Chovanová, Jozef Olšiak, Anna Figová, Helena Kamenská, Magdaléna Kretová.

A.a V.Mršťíkovi: Mariša - réžia Ján Tokár starší, hrali: Emília Chovanová, Magdaléna Kretová, Ján Šulek, Emil Šulek, Jozef Olšiak, František Kršiak, Štefan Kortiš a ďalší.

J.G.Tajovský: Statky-zmätky - hrali: Mária Kršiaková, Rozália Kotorová - Kvaková, Helena Kamenská, Helena Hrončeková, Ján Šulek, František Kršiak a iní.

V.Markovičová-Zátúrecká: Za frontom - hral aj V.Kubiš

B.Slančíková Timrava: Páva

L.Luknár: Statočný valach - hrali: Jozef Buzalka, Štefan Blažek
 1954: Ivan Bukovčan: Surovô drevo - s hercami Jánom Šulekom, Margitou Kubišovou, Jozefom Olšiakom, Rozáliou a Jurajom Šulekvcami, Jurajom Hrivňákom našťudoval Jozef Ďurica.
 1955: F.Urbánek: Škriatok - réžia J.Ďurica, herci Margita Kubišová, Ján Kamenský, Juraj Hrivňák, Agnesa Nociarová-Chlebničanová, Rozália Šuleková, Juraj Šulek, Magda Kretová, Ján Kubiš, Anna Kršiaková-Hanesová, Jozef Hanes, Božena Hrončeková-Hanesová
 1956: F.Urbánek: Krutohlavci - herci: Margita Kubišová, Ján Kamenský, Juraj Šulek, Juraj Hrivňák, Rozália Šuleková, Agnesa Nociarová-Chlebničanová, Helena Hrončeková-Olšiaková, Jozef Olšiak, Mária Tučeková /Hrončeková/, Mária Pecníková /Tokárová/ Jozef Kamenský, Jozef Šulek, Helena Nociarová-Šuleková
 1957: Štefan Králik: Mozoľovci-réžia Ján Tokár mladší, hrali: Jozef Olšiak, Helena Olšiaková, Jolana Hanesová, Viera Siváková
 ? : Ivan Bukovčan: Hľadanie v oblakoch - réžia František Kršiak, herci: Helena Olšiaková, Jozef Olšiak, František Kršiak, Michal Olšiak, Anton Kršiak, Július Jamnický, Emília Badinková
 ? : M.Rázusová-Martáková: Medovníkový domček - žiacke
 Školský rok 1957/58: Ján Domasta: Soľ nad zlato - hrali žiaci Darina Černáková, Ambróz Kubiš
 Školský rok 1958/59: Július Zeyer: Radúz a Mahuliena - hlavné postavy Darina Černáková a Július Trebuľa, Valika Šuleková, Margita Olšiaková, Štefan Nociar
 Školský rok 1959/60: V.Korostyl'ov: Kráľ Pif-paf piaty, ale nejde o to - žiaci František Kamenský, Marta Kurčíková, Valika Šuleková, Ľudovít Nociar, Ľudovít Kubiš mladší...
 Školský rok 1960/61: H.CH.Andersen-Švarc: Snehová kráľovná, režírovali učitelia Ladislav Černák a ?.Hvozdková, dokončil Ján Gáborík - hrali žiaci, hlavná postava Marta Kurčíková, Anna Nociarová, Ľudovít Nociar, Ľudovít Kubiš, Vladimír Machunka, Ján Trebuľa, Viera Kubincová, Anna Kučerová, Dušan Kučera, Libor Kubinec, Ladislav /Vlado Kurčík/ Aladinova čarovná lampa - réžia Ján Gáborík, herci žiaci: Marta Kurčíková, Valika Šuleková, Ľudovít Kubiš, Vladimír Machunka, Ján Trebuľa.
 Školský rok 1961/62: František Greguš: Na zakliatom zámku, hrali žiaci: Valika Šuleková, Ľudovít Kubiš, Ján Trebuľa, Vladimír Machunka
 Školský rok 1962/63: Jánošíkov poklad
 Šesťdesiate roky: Rudolf Kazík: Verona - réžia Ján Hronček a František Kršiak, herci: Darina Černáková, Ľudovít Hanes, Anton Kršiak, Rudolf Šulek, František Kršiak, Ján Kret.
 Gabriela Preisová: Jej pastorkyňa
 1965: Keď chlebom vonia zem - réžia Ján Tokár mladší, herci: Ján Kamenský, Emília Rajnohová, Božena Kamenská, Jozef Kamenský, František Kršiak, Margita Kamenská, Mária Schnecková, Mária Tokárová, František Kršiak.
 1966: Oľga Lichardová-Magda Lokvencová: Huncút Klinko - žiacke predstavenie režírovala Božena Kamenská, v hlavných úlohách Dana Rejdovjonová a Vojtech Machava
 1966: Ivan Stodola: Bačova žena - réžia kaplán Pavol Sitár, hrali Darina Černáková-Smolcová, Ľudovít Hanes, Ján Šulek, Anton Kršiak, Ján Stehlík, Ján Kret, Matúš Drugda, Jozef Kret
 Školský rok 1967/68 E. Krásnohorská-S.Urbanová: Medved' a víla - žiaci
 1968/69 Šípová Ruženka - žiaci: Gombalová, Viera Kubišová
 Sedemdesiate roky:
 1970: F.Urbánek: Krutohlavci - réžia Milan Smolec, hrali: Darina Smolcová, Ľudovít, Hanes, Ján Šulek, Rudolf Šulek, Matúš Drugda, Elena Kukučková, Mária Šuleková, Júlia Slováková, Mária Kubišová, Ľudovít Kubiš, Viera Zdechovanová/?, deti Jána Šuleka a ĽH Jána Hrončeka
 197?: J.G.Tajovský: Nový život - réžia Milan Smolec, hrali: Darina Smolcová, Ľudovít Hanes, Ľudovít Kubiš, Mária Kubišová-Kamenská, Ján Šulek, Mária Šuleková, Júlia Slováková, Viera Olšiaková, Anton Kršiak, Rudolf Šulek, Jozef Kret, Matúš Drugda.
 Školský rok 1972/73: Pavol Golia: Úbohá Anička - so žiakmi základnej školy pripravila pravdepodobne Viera Mrenicová.
 1974: Jozef Poljovka: Život - réžia Božena Kamenská, herci: Oľga Žiaková-Kršiaková, Ľudovít Kubiš, Margita Kamenská, Helena Olšiaková, Viera Mrenicová, Anna Müllerová-Nociarová, Magdaléna Nociarová-Kretová, Jozef Olšiak, Ľudovít Hanes, Jozef Kret, Vladimír Machunka, Jozef Machunka.
 Školský rok 1974/75: Princezná Sedmokráska tiež asi v réžii Viery Mrenicovej alebo Oľgy Kršiakovej.
 Školský rok 1988/89: Úbohá Anička - réžia Oľga Kršiaková.

Ochotnícke divadlo na Bratkovici

.....na pohľad vyzerá ako nejaká lesná škôlka alebo záhrada. No nechcem povedať, že škôlka, v ktorej rastú bučky, javory, dubce alebo pekná jedlička, ale národu i Cirkvi verní a oddaní občania." Tak píše o Bratkovici už spomínaný publicista, katechét Rudo Nociar z Komárna v Štúrovom hlase, roč. 6 z roku 1944 v sériáli na pokračovanie Krížom-krážom po lazoch v číslach 7-18. Že tam žijú aj talentovaní divadelníci sa síce už od uvádzaného autora nedozvedáme, avšak zo spomienok žijúcich pamätníkov je zrejmé, že divadlo v Bratkovici sa začalo hrať najpravdepodobnejšie až po postavení novej školy v období prvej Slovenskej republiky v roku 1942. Prvou učiteľkou a riaditeľkou tejto školy a určite aj iniciátorkou či režisérkou divadelných predstavení bola Mária Čipčalová, ktorá už mala skúsenosti s ochotníckym divadlom z čias svojho

pôsobenia v učiteľskom kolektíve v Detvianskej Hute i predtým Ipeľskej doline /Ipeľ, Dobrý potok/. Z päťdesiatych rokov sa spomína tragédia Ivana Stodolu - Bačova žena. Účinkovali v nej Júlia Kamenská, Matúš Václavík, Ján Olšiakov-Poldov, Vojtech Kubiš a ďalší.

Pamätám si matne aj obraz, keď mlátili cepami po vreci, v ktorom bol chlap. Mohlo ísť o Korbačkovú veselohru Tri vrecia zemiakov.

Príchodom nového riaditeľa školy, zapáleného ochotníka a výtvarníka Antona Brunovského, sa divadelná činnosť na Bratkovici ešte zintenzívnila. Hneď po svojom príchode v školskom roku 1953/54 so žiakmi nacvičili detskú divadelnú hru Ľuda Zelienku-Detvana Figliara spod Poľany. Brunovský k tejto hre vlastnoručne namaľoval vynikajúci obraz Poľany vo veľkosti celej zadnej steny javiska. Po prevrátení na opačnej strane to bol zas veľmi pôsobivý zmiešaný bukovo-ihličnatý hustý les. V tejto hre so spevmi účinkovalo viac ako dvadsať žiakov školy. V hlavných úlohách figliarov sa predstavili - Detvanček: Ivan Šulek, Zajko Hopsasa: Ľudovít Kubiš, Bača: Ambróz Kubiš, Rytier Brkošlap: Anton Drugda, Janko-pastierik: Ľudovít Kubiš, hradná pani: Anna Vojenčiaková, Cifrena: Eva Kubišová, Sedmokráska: Paulína Drugdová. Ďalej hrali: Mária Kubišová, Jolana a Helena Olšiakové z Jasienky, Štefan Nociar a ďalší.

Hneď v ďalšom roku tiež so žiakmi pripravili predstavenie zvieracej rozprávkovej hry ruského dramatika Sergeja Michalkova: Zajko-cvastúň. Aj tu sa A. Brunovský prejavil ako talentovaný výtvarník, keď sám vlastnoručne zhotovil deväť masiek a kostýmov pre jednotlivé zvieratká hry. Pôsobivé boli aj postavy Duba a Strašiaka. Hlavnú postavu stvárnil Ľudovít Nociar, a tak nečudo, že mu táto dupľovaná rola nadhlo priniesla prezývku - Zajac. Ďalšie zvieracie postavy si zahrali: Mária Kubišová, Elena Drugdová, Paulína Drugdová, Michal Kubiš, Ľudovít Kubiš a iní.

S dospelými nacvičili:

F.Urbánek: Hrob lásky v hlavnej úlohe s Rudom Kubišom a Júliou Kamenskou, ďalej hrali: Ľudovít a Július Kamenskovci, Anna Kamenská, Anna Vojenčiaková, Mária Václaviková, Helena Červienková, František Červienka, Mária Červienková, Ján Drugda, Ján Olšiakov z Jasienky.

J.G.Tajovský: Nový život - hrali: Matúš Václavík, Štefan Václavík, Júlia Kretová, Peter Kubiš, Ján Gibal'a, Anna Kamenská a ďalší.

Emil Gollner: Zlomená pýcha - herci: Júlia Kretová, Štefan Václavík, Mária Václaviková.

J.Hollý: Kubo - hrali: Matúš Václavík-Capalov, Júlia Kretová, Rozália Vojenčiaková, Anton Gibal'a.

Po odchode Antona Brunovského koncom päťdesiatych rokov nastúpil na jeho miesto Ján Tokár mladší. Aj ten už mal skúsenosti s divadlom z Detvianskej Huty, a tak aj na Bratkovici pokračoval s mladými s nacvičovaním divadelných hier. Pre nízky počet žiakov sa už žiacke divadlá nehrali s výnimkou pionierskej hry Josefa Mlejníka - Červená záplata. Tú nacvičil so žiakmi dochádzajúcimi na druhý stupeň ZDŠ v Detvianskej Hute - Elenou Drugdovou, Ľudovítom Nociarom, Dušanom Národom, Ľudovítom Kubišom a ďalšími. Hrala sa niekedy v roku 1960.

S mládežníkmi si trúfol aj na klasiku svetovej dramatickej tvorby J.B.Moliera a nacvičil s nimi komédiu Oklamáný manžel. V hlavnej postave Jura Dandina vynikol sám režisér Ján Tokár. Okrem neho v nej hrali Paulína Drugdová, Mária Kubišová, Helena Václaviková, Božena Drugdová, Michal Kubiš, Dušan Národa, Milan Olšiakov.

Ján Tokár hral aj v divadelnej hre Zblúdilý syn, no s ďalších hercov sa spomína len Jozef Drugda.

Na Veľkú noc 1965 Bratkovčania hrali divadelnú hru F. Urbánka - Škriatok. Režiroval Ján Kamenský - hrali: Rozália Drugdová-Gondová, Ľudovít Kubiš, ďalší ochotníci: Mária Kubišová st./od Jožov/, Mária Kubišová ml., Anna Olšiaková, Elena Václaviková, Emília Drugdová, Jolana Drugdová, Anna Václaviková, Júlia Nociarová, Ľudovít Nociar, Milan Olšiakov, Ján Drugda, Dušan Národa, Ján Kubiš a deti Viera Kubišová a Igor Tokár.

Posledné ochotnícke divadelné predstavenie na Bratkovici pred zrušením školy bola Urbánková Pytliaková žena v réžii Jána Tokára. Bola bodkou za ochotníckou činnosťou na Bratkovici a posledné predstavenie tejto hry a divadla na Bratkovici vôbec bola po príručnej svätej omši novokňaza Ambróza Kubiša. Na predstavení bolo množstvo cudzích návštevníkov vrátane veľkého počtu kňazov prítomných na tejto slávnosti. Aj ich potlesk potvrdil dobrú úroveň bratkovských ochotníkov. Žiaľ, opona na bratkovskom javisku sa už zavrela naposledy, ale aj natrvalo. Pamätnú rozlúčku s divadlom na bratkovskom javisku vtedy absolvovali: Paulína Drugdová, Ľudovít Kubiš, Elena Václaviková, Mária Kubišová, Mária Václaviková, Mária Drugdová, Viliam Olšiakov, Ján Olšiakov, Štefan Olšiakov-Jasienkari, Štefan Václavík Štefan Kamenský. Tento pamätný deň bol 21. august 1966.

Divadlo na Vrchdobroči

O Ochotníckej činnosti divadelníkov z Vrchdobroče máme informácie len z rokov 1962-1975 od Petra Kamenského, učiteľa a osvetára, ktorý v týchto rokoch tam pôsobil. Za toto obdobie nacvičili 13 divadelných hier s dospelými a pamätá sa na nasledovné:

J.G.Tajovský: Nový život, Ženský zákon, Statky-zmätky, V službe a Matka.

F. Urbánek: Kamenný chodník

Š.Králik: Buky podpolianske

J. Záborský: Frndolína

? Svokra

Ochotníci-herci: Paulína Kubišová, Paulína Olšiaková, Paulína Gondášová, Mária Kamenská, Mária Kučerová, Helen Olšiaková, Anna Micháliková, Anna Sujová, Helena Gombalová, Mária Gombalová, Emília Gombalová, Mária Sýkorová, Vlasta Kubišová, Anna Olšiaková, Anna Kubišová.

Rudolf Gombala, Emil Kurčík, Rudolf Kučera, Emil Olšiak, Ján Michálik, Emil Koristek, Vladimír Koristek, Ján Kučera, Ján Slovák, Ján Gombala a Rudolf Machala.

Od roku 2010 čestný občan obce Detvianska Huta, vysokoškolský učiteľ, matematik svetového formátu Prof. RNDr. Milan Kolibiar, DrSc./1922-1944/, rodák z tejto osady, spomína vo svojej memoárovej knižke o Matematikoch vážne i úsmevne aj svoju ochotnícku činnosť." Hrávali sme divadlá aj my, študenti z Detvianskej Huty. Pamätám sa na niektoré z nich. V jednej som hral chorého človeka, ktorý prosil Pannu Máriu, aby pomohla jeho chorobu prekonať a po uzdravení som zaspieval ďakovnú pieseň, ktorej hudbu som vzal z Gounodovej opery Faust a Margaréta.

V druhej som hral úlohu uhorského dôstojníka, ktorý hovoril maďarsko-slovenskou skomolenou rečou. V hre som stretol na javisku malého chlapca a spýtal som sa ho: „Naboj ma, ako voláš?“

V ďalšej hre som hral úlohu vojaka, ktorý chodieval k jednej kuchárke, keď jej pani nebola doma a tá mu dávala jesť. Bola to vlastne akási spevohra..." Z uvedeného skráteného úryvku však nie je známe, kde a kedy sa uvádzané hry hrali.

Súčasnosc na Detvianskej Hute

Nadšenci ochotníckeho divadla sa v roku 1990 rozhodli nadviazať na bohatú tradíciu ochotníckeho divadla v našej obci a nacvičili divadelnú hru od Ferka Urbánka „Kamenný chodníček“. Do roku 2000 sa podarilo nacvičiť 3 divadelné hry a od roku 2015 spolu 16 divadelných hier, z toho 4 detské.

Divadelný súbor PRAMEN sme založili v roku 2002 niekoľkými nadšencami, ktorí už mali nejaké skúsenosti s ochotníckym divadlom.

Za vedúceho súboru bol zvolený Milan Václavik, ktorý ho viedol do roku 2012. Po ňom vedenie prevzal Ing. Milan Pekár. Divadelný súbor sa venuje našej krásnej slovenskej klasike. Na réžii spolupracujú Emília Kučerová s Milanom Václavikom, za výraznej podpory celého kolektívu, každý niečo vložil, svoj nápad či myšlienku.

Najúspešnejšími hrami boli Strídža spod hája, Pani richtárka, Kubo, Páva a Ženský zákon.

Ženský zákon sme nacvičili v roku 2013, máme s ním 27 vystúpení a stále ho hráme, aj keď takmer každý rok nacvičíme novú hru. So Ženským zákonom sme vyhrali regionálnu prehliadku 2013 v Očovej a na krajskej prehliadke v Revúcej sa nám podarilo umiestniť na 3. mieste. V roku 2018 nám patrilo 1. miesto na Divadelnom festivale Ivana Stodolu v Liptovskom Mikuláši.

Od roku 1990 sa v 22 naštudovaných divadelných hrách predstavilo 127 ochotníkov.

Súbor sa od roku 2011 podieľa na organizovaní ľudovej jasičkovej pobožnosti v kostole Nanebovzatia Panny Márie v Detvianskej Hute, ktorá sa teší veľkej odozve občanov zo širšieho okolia, nie len z našej farnosti.

V roku 2019 ochotnícke divadlo v Detvianskej Hute oslávilo 100-é výročie od odohrania 1 divadla v slovenskom jazyku.

Link na článok nahrať pri príležitosti 100-ročnice

<https://www.teraz.sk/spravy/divadlo2020-ochotnici-z-d-huty-hraju/450709-clanok.html>

Nacvičené divadelné hry od roku 1990

Ferko Urbánek:	Kamenný chodník	1990	
Ferko Urbánek:	Pytliakova žena	1991	Regionálna prehliadka Kriváň
Ignác Gregáč - Orvol:	Až lipa zakvitne	1994	
Ferko Urbánek:	Strídža spod hája:	2000	Regionálna prehliadka Detva Celonárodný festival kresťanského divadla Gorazdov Močenok
Milan Václavik:	Vášeň a pokánie	2001	Regionálna prehliadka Vígl'aš
Ladislav Luknár:	Statočný valach	2002	
Neznámy autor:	Ježiško v závejoch	2002	Celonárodný festival kresťanského divadla Gorazdov Močenok
Ferko Urbánek:	Diabol v raji manželskom	2003	
Milan Václavik:	Bača Jano a deti	2003	Regionálna prehliadka Hriňová
Zdenka Šťastná - Bucká:	Sen o Ježiškovi	2004	Regionálna prehliadka Hriňová
Janko Jesenský:	Medicína (jednoaktovka)	2007	
Ferko Urbánek:	Richtárova žena	2009	
Ján Beran:	O zakliatom srdiečku	2009	
Jozef Hollý:	Kubo	2010	- Odohrané 9 predstavení
Božena Slančíkova - Timrava:	Páva	2011	
Ferko Urbánek:	Hriešnica	2012	
Jozef Gregor Tajovský:	Ženský zákon	2013-2018	Regionálna prehliadka Očová, 1.miesto Krajská prehliadka Revúca 3. miesto Divadelný festival Ivana Stodolu 1. miesto
Ferko Urbánek:	Strašidlo	2014	
Ferko Urbánek:	Škriatok	2015	
Ferko Urbánek:	Sprostredkovateľ sňatkov	2017	
Ferko Urbánek:	Krutohlavci	2018	
Jozef Hollý:	Kubo	2019	Divadelný festival Ivana Stodolu 3. Miesto - odohraných 6 predstavení
